

на Атанасия Великий, иска отъ Григория пресвитера прѣводътъ на Хроника Малалинъ, опште по съ срѣдце отъ татка си Бориса закрила неоморимий подвижникъ и писателъ Св. Климента Охридскій; нему, „царю великому христолюбцу Симеону посвештава Иоанъ ѱексархъ трудътъ си за сътворение то на свѣтътъ, съставенъ „по Василиа Великий, Иоана Златоуста и Аристотела философа,“ Чърноризецъ Храбръ съчинява „Сказание“ за происхождение то на словѣнски ти букви, и самъ той, между толкова царски грижи, извадилъ отъ Златоустови ти съчинения и написалъ „Златоеструй,“ който се поревналъ твърдѣ много на българскій народъ. И така царъ Симеонъ, най-великий отъ български ти царе, гледалъ да бѣде и водачъ и просвѣтачъ на народътъ. Тоа „книголюбивий“ царъ поставилъ България на най-горний стѣпень на нейно то духовно развитие.

За малко врѣме, въ послѣдни ти години на IX вѣкъ и въ начело то на X вѣкъ явили се въ България, подъ перото на моравски ти изгоненници и тѣхни ученици, твърдѣ много книжовни трудове, една цѣла книжнина, въ която освѣнъ прѣведени ти работи, излѣзли и самостоятелни съчинения, и въ която богословската наука и проповѣдно то слово се събрали съ свѣтски ти науки, сир. съ философията, съ словѣсностьта, съ историята и съ описание то на природата. Паметници ти отъ таа книжнина, които са се увардили до сега, праветъ ни да се чудимъ за онаа голѣма уметвенна дѣятелность, която е изникнала въ България слѣдъ въдворение то на словѣнска та писменость и на словѣнскій прѣводъ отъ свештени ти книги. Тако-речи, всички ти прѣводи на църковни ти книги и многото творения на св. Отци, които въ стотини години са се прѣписавали непрѣстайно, хранили са духовни ти потрѣби на българскій народъ и на други ти словене; всичко това е извършено въ България въ крайтъ на Борисово то господарование, и въ царование то на синътъ му Симеона.

Симеонъ лесно се оправилъ отъ поражение то, което му нанесли маджарети. България, и въ духовний и въ вештествений животъ, била опште млада и богата съ сила. Нъ на къдѣ да управи Симеонъ таа сила? Изново да се утвърди на лѣвий брѣгъ на Дунавътъ и да развали владичество то на Арпада, било вече късно. Нъ трѣбовало да се даде нѣкоя трайна точка за опирање на българската държава, която се простирала